

Moskaliuk G. F., Ph.D., competitor, National Pedagogical University the name of M. P. Drahomanov (Ukraine, Kyiv), 05031985@ukr.net

Forming information and communication environment

Nature and essence of modern informative society are analysed with his various information holding objects, technologies, knowledge, by organizational structures and others like that; an author asserts that such environment functions in the special informative space that forms new vital space of co-operation between people; actuality of attempts of scientists to outline the basic, fundamental signs of informative society, necessity of clarification of concept, nature and sources of forming of informatively-communication environment is marked, in particular, in Ukraine.

Keywords: *informatively space, of informatively-communication environment, educational of informatively-communication environment.*

Москалик Г. Ф., кандидат философских наук, соискатель, Национальный педагогический университет им. М. П. Драгоманова (Украина, Киев), 05031985@ukr.net

Формирования информационно-коммуникационной среды

Анализируется природа и сущность современного информационного общества с его разнообразными информационными объектами, технологиями, знаниями, организационными структурами и т.п.; автор утверждает, что такая среда функционирует в особом информационном пространстве, который формирует новое жизненное пространство взаимодействия между людьми; отмечается актуальность попыток ученых очертить основные, фундаментальные признаки информационного общества, необходимость уточнения понятия, природы и источников формирования информационно-коммуникационной среды, в частности, в Украине.

Ключевые слова: *информационное пространство, информационно-коммуникационная среда, образовательная информационно-коммуникационная среда.*

* * *

УДК 165:569

Васильєва Л. А.

кандидат філософських наук,
доцент кафедри політології та історії,
Національний аерокосмічний університет "ХАІ"
(Україна, Харків), adululu@gmail.com

ГЛОБАЛІЗАЦІЙНІ ПРОБЛЕМИ ЯК КРОС–КУЛЬТУРНА ДІАЛОГІКА СУЧАСНОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ

Зроблена спроба осмислення сучасних глобальних проблем інформаційного суспільства в детермінантах крос–культурної комунікації як конструктивного міжкультурного діалогу. Особлива увага приділяється "брендуванню" як одній із продуктивних крос–культурних технологій.

Ключові слова: *крос–культура, діалог, комунікація, інформаційне суспільство, глобалізація, компроміс, брендинг, екологія, технологія.*

В сучасних глобалізаційних перетвореннях крос–культурного простору все більшу актуальність, вагу й вплив набуває міжнародна комунікація і фактор всебічної діалогічності. Крос–культурне діалогічне обґрунтування самоцінності кожної національної моделі має велике значення на фоні пропаганди абстрактних "загальнолюдських цінностей", а збільшення частки виробництва нематеріальних благ в міжнародному просторі (послуг, інформаційних продуктів, брендів) також вимагає крос–культурного діалогу.

Метою даної статті є осмислення глобальних проблем людства як крос–культурного діалогу в пошуку міжнародних, міждержавних і міжкультурних компромісів для збереження світової цілісності.

В сьогоднішній, де досягнення консенсусу не означає обов'язкового і необхідного втілення його в реальних практичних діях, дана проблематика набуває особливої актуальності, оскільки на фоні міждержавних і міжкультурних конфліктів безпека всього людства стає під загрозою. І саме крос–культурний діалог, як продуктивна активність, що спрямована на подолання

всебічних протиріч і конфліктів, може стати практичною взаємодією, спільним осмисленням труднощів, толерантним співіснуванням у сучасному мультикультурному просторі.

Декілька слів про термінологію. Поняття "крос–культурний" та "міжкультурний" мають принципову відмінність для даного дослідження. Слово "міжкультурний" вживається по відношенню до взаємодії двох культур, до подій які проходять між двома акторами комунікації (навіть якщо існує декілька учасників комунікації). Другий же термін походить від англійського слова tocross – "перетинати, переходити", він відноситься, перш за все, до технологій, тактик і характеристикам, які можуть бути застосовані до декількох культур одночасно. Наприклад, взаємодія може бути міжкультурною, якщо в ній беруть участь дві культури, і може бути крос–культурною технологією, якщо таких культур декілька.

Окреслена проблематика щодо розуміння феномену крос–культурної діалогіки як певної форми комунікації окремих культур можна зафіксувати у тезах: 1) діалогічність є неманіпулятивним режимом комунікації, який відкриває новий фундаментальний ракурс бачення конкретних соціальних, політичних, культурних феноменів; 2) діалогічність є нетривіальним режимом комунікації, він являється своєрідною "внутрішньою межею" комунікації, її іманентним самозабезпеченням, оскільки метою комунікації є досягнення спільності через відмінності, а метою діалогу – саме навпаки: виявлення і відтворення відмінностей через спільність; 3) діалогічність являється постійним процесом, який відбувається на різних рівнях – індивідуальному і груповому, через безпосереднє чи опосередковане (наприклад, через засоби масової інформації) спілкування.

В сучасному інформаційному суспільстві однією з технологій крос–культурної діалогічності може бути "бренд" – "брендинг", оскільки в умовах, коли "культурні й цивілізаційні відмінності ставлять під сумнів всю сучасну західну і особливо американську віру в універсальну значимість окремих цінностей" [13], саме брендинг стає тією об'єднуючою сполукою, що здатна дуже легко й непримусово інтегрувати усі ціннісні світозберегаючі орієнтири в єдиний крос–культурний простір. Використання впливу брендів як форми комунікації на основні соціально–культурні відносини стосується як внутрішніх перетворень суспільства, так і інтеграційного впровадження всіх держав у світовий культурний простір (А.Аппадурі, Р.Елліот, М.Фезерстоун, В.Шейко, Дж.Рітцер, М.Каган, В.Малахов, Хейлбрунн).

Так основною рисою сучасного брендингу є здатність привнести в глобалізаційний культурний простір єдиний знаково–символічний код, який здатен сформулювати універсальний соціально–комунікативний простір й змінити інформаційно–ідеологічну складову окремої культури. Наприклад, на Заході, разом з традицією "вільно вартісних брендів" (окремі місцеві торговельні марки), набула широкого розповсюдження модель "парасолькового брендингу", коли кожен продукт компанії позиціонується по–своєму (для компанії Nestle це бренди Nescafe, Nestea, Nesquick та ін.). При цьому усі бренди мають власну

індивідуальність, а схема в цілому транслює основну ідею 3х. брендингу – “єдність в різноманітті”. А все це можуть гарантувати, насамперед, великі і надвеликі корпорації–виробники, які пропонують низку товарів під давно зарекомендованим ім'ям (Samsung, Toyota, Yamaha).

Наш час, як усяка перехідна епоха, наділений цілим рядом протиріч, що формують транскультурні, економічні, політичні й культурні конфлікти в глобалізаційному просторі. Е.Гіденс визначає глобалізацію як “інтенсифікацію всесвітніх соціальних відносин, що пов'язують відокремлені одну від одної місцевості таким чином, що все те, що відбувається на місцях формується подіями й за багато миль звідси...” [4, с. 23].

В теперішній час глобальними для людства можуть бути названі проблеми, які торкаються долі всього світового співтовариства, що відображають його історичне існування, концентруючи у собі соціальні протиріччя сучасної цивілізації породжені технічним прогресом. До таких проблем відносять: запобігання екологічних катастроф, світової термоядерної війни, техногенних вибухів і катастроф, ліквідацію голоду для сотень мільйонів жителів Землі, подолання відсталості країн “третього світу”, вирішення проблем енергетичних і сировинних ресурсів, формування ефективної демографічної політики, ліквідацію найнебезпечніших захворювань, освоєння космічного простору й Світового океану.

На думку професора Ланкастерського університету Джона Уорі, історичне протиставлення суспільства й природи досягло свого найвищого розвитку в ХІХ столітті на Заході, коли “природа починає вироджуватися в якесь царство несвободи й ворожості, що потребувало скорення й контролю”. Вчений стверджує, що саме сучасне суспільство “містить у собі віру в те, що прогрес людства варто вимірювати й оцінювати в категоріях панування людини над природою, а не через спроби перетворення взаємин між людиною й природою” [11, с. 110].

Існуюча світова криза не може бути переборена за короткий час без міжкультурного глобального діалогу всього людства і його конкретних, розумно спланованих дій, а оптимізація процесу переговорів народів світу – це одне з насущних завдань сучасної цивілізації. Глобальні екологічні проблеми соціуму вимагають свого осмислення широкою переговорною коаліцією всіма соціальними силами і суспільними рухами, що зацікавлені у крос–комунікативній діалогії.

У статті “Соціологія природи” Джон Уорі в співавторстві із Філом Макнотеном, вченим, що працює довгий час над проблемами навколишнього середовища, приходять до характерних висновків, що підтверджують тезу про діалочність й актуальність крос–культурної комунікації, яка здатна виражатися в багатоступеневих переговорних процесах. На думку вчених, такий тип виходу з кризових ситуацій підкреслює продуктивність і авторитетність крос–культурної діалогічної активності між учасниками, веде до розробки нових методик і методологій міжнаціональних переговорів. Автори статті підкреслюють, що “поняття, які нині становлять ядро

екологічних програм держав, були пов'язані із процесом активної словотворчості в екологічних групах...” [11, с. 115].

Слід зазначити, що існує кілька міжнародних програм, спрямованих на дослідження змін навколишнього середовища, наприклад, Міжурядові панельні дослідження кліматичних змін (IPCC). Первісні завдання таких програм полягають у “допомозі розуміння причин глобальної зміни навколишнього середовища; пророкуванні впливів і оцінок витрат, вигід великих соціоекономічних змін, що необхідні для гармонізації суспільного розвитку з навколишнім середовищем” [16, с.67]. Крім того, значну роль у діяльності по охороні навколишнього середовища займає система ООН, у якій провідною установою є Програма Організації Об'єднаних Націй по навколишньому середовищу (ЮНЕП), яка здатна цілковито задіяти переговорне співробітництво й актуалізувати вербальне спілкування. ЮНЕП надає всебічну допомогу в розробці міжнародного екологічного законодавства, сприяє інтеграції програм системи ООН, виступаючи в ролі каталізатора переговорів за міжнародними екологічними угодами. Незважаючи на існуючі протиріччя і сьогоденні реакції на екологічні проблеми, такі міжнародні програми сприяють розвитку офіційної авторитетної звітності, що конструктивно спрямовує переговори і широкую планетарну інформативність. Але говорити про існування єдиної світової екологічної культури і наявність спроб глобальних екологічних інтеграційних діалогів, як невід'ємної частини “світової політики” представляється передчасним. Тут доречно поставити запитання про те, яку роль здатен відігравати компромісно–співробітницький переговорний процес, як одна з найефективніших технологій.

Багато авторів, що всебічно досліджують питання глобального екологічного діалогу, підкреслюють, що створення “мегасуспільства” або “глобальної екологічної культури” у справжніх кризових умовах досить проблематично, оскільки існує “амбівалентний стан сучасної світової цивілізації, термінологічне й змістовне осмислення її “древа” – Заходу й Сходу, кожне з яких має свій особливий “генотип” і власну логіку розвитку... взаємодія двох типів суспільства – традиційного і техногенного ...може бути реалізовано лише шляхом взаємопроникнення досягнень і цінностей традиціоналістської і техногенної цивілізації” [9, с. 151].

На третьому Міжнародному симпозиумі “Діалог цивілізацій: Схід – Захід”, іракський дослідник Аль–Джанабі відзначив, що “взаєморозуміння Сходу й Заходу й тим більше західно–східної синкресис ідей і вірування виключається як на генетичній, так і на сутнісній основі... Діалог західної й східної культур не стільки немислимий, скільки реально нездійснений в силу корінної різнорідності цивілізаційних початків; можливі лише ділові й практичні позиційні відносини при створенні й збереженні їхньої гетерогенності й фатально незмінної антиномічності” [1, с. 68].

Слідом за Аль–Джанабі, японський соціолог М.Кікухі у своєму дослідженні “Творчість і способи мислення: японський стиль” [18] звернув увагу на “принципову різницю в характері мислення між японцями, з одного боку, і представниками західної

цивілізації – з іншого”. Автор демонструє, що “у процесі спілкування, ділового зокрема, японці не схильні користуватися однозначними формулами. Твердий поділ на “біле” і “чорне” не властиво їхній культурі, вони дуже чутливі до всіх відтінків кольору, всьому спектру, будь то сприйняття природи або відносини між людьми... Для англійської мови, пише М.Кікухі характерно буквене вираження, орієнтація на логіку, лінійна структура; що особливо зручно для науки. Японська мова більш придатна для поезії, вона виражає зміст за допомогою аналогії, орієнтованої на почуття” [10, с. 8].

Треба думати, що кожна із цивілізацій, як Сходу, так і Заходу, має свій власний генотип і внутрішню логіку розвитку. Це значить, що говорити відносно близького майбутнього про можливість створення якоїсь великомасштабної переговорно-дискусійної системи необачно. Тут мова може йти лише про переговорну взаємодію –компоміс, а не про взаємопроникнення світоглядів і інтеграцію культур.

Таким чином, крос-культурна діалогічність в інформаційному суспільстві являє собою цілісний глобальний процес оволодіння інформацією як інтеграційним ресурсом з багатьма можливими техніками й технологіями для продуктивного керування з метою розвитку міжкультурного діалогу, що може забезпечити подальший прогрес всієї цивілізації.

Список використаних джерел

1. Аникеев Е.Н., Семушкин А.В. Диалог цивилизации: Восток–Запад / Аникеев Е.Н. // Вопросы философии. – 1998. – №2. – С.177–181.
2. Бородина Т.В. Социальный диалог: коммуникативные стратегии личностной репрезентации общественных отношений / Бородина Т.В. – Ростов–на–Дону, 2003. – 26с.
3. Бек У. Что такое глобализация / Бек У. – М.: Прогресс–Традиция, 2001. – 304 с.
4. Гидденс Э. Устройство общества. Очерк теории структуризации / Гидденс Э. – М.: Академический проект, 2003. – 2–е издание – 528 с.
5. Карасик В.И. Этнокультурные типы институционального дискурса / Карасик В.И. – М.: ИНИОН РАН, 2000. – С.37–64.
6. Кастельс М. Информационная эпоха: экономика, общество и культура / Кастельс М. – М.: ГУ ВЦЭ, 2000. – 608 с.
7. Кузнецов В.Н. Социология компромисса / Кузнецов В.Н. – М.: Книга и бизнес, 2007. – 608 с.
8. Моисеев Н.Н. Судьба цивилизации. Путь разума / Моисеев Н.Н. – М.: Языки русской культуры, 2000. – 224 с.
9. Новейший философский словарь / [сост. А.А. Грицанов]. – Минск: Изд. В.М. Скакун, 1998. – 896 с.
10. Ротенберг В.С. Межполушарная асимметрия мозга и проблема интеграции культур / Ротенберг В.С. // Вопросы философии. – 1984. – №4. – С.78–86.
11. Теория общества. Сборник; [пер. с нем., англ., вступ. статья, сост. и общая ред. А.Ф. Филиппова]. – М.: “КАНОН–пресс–Ц”, “Кучково поле”, 1999. – 416 с.
12. Фролов С.Ф. Социология: сотрудничество и конфликты / Фролов С.Ф. – М., 1997. – 240 с.
13. Хантингтон С. Столкновение цивилизаций / Хантингтон С. – М.: ООО “Издательство АСТ”, 2003. – 603с.
14. Bradbury J. The Policy Implications of Different Concepts of Risk. Science, Technology & Human Values / Bradbury J. – 1984. – Vol.14.
15. Giddens A. The Consequences of Modernity / Giddens A. – Cambridge: Polity Press, 1990. – 364 p.
16. ESRC. Global Environmental Change Programme. – L.: ESRC, 1990. – 285 p.
17. Keohane R.O. After Hegemony: Collaboration and Discord in the World Political Economy Princeton / Keohane R.O. – Cambridge, 1984. – 131 p.
18. Kikuchi M. Creativity and Way of Thinking: Japanese Style / Kikuchi M. // Physics Today. – 1981. – P.42–51.

References

1. Anikeev E.N., Semushkin A.V. Dialog civilizacii: Vostok–Zapad / Anikeev E.N. // Voprosy filosofii. – 1998. – №2. – S.177–181.
2. Borodina T.V. Social’nyj dialog: kommunikativnye strategii lichnostnoj reprezentacii obshhestvennyh otnoshenij / Borodina T.V. – Rostov–na–Donu, 2003. – 26 s.
3. Bek U. Chto takoe globalizacija / Bek U. – M.: Progress–Tradicija, 2001. – 304 s.
4. Giddens Je. Ustroenie obshhestva. Oчерk teorii strukturacii / Giddens Je. – M.: Akademicheskij proekt, 2003. – 2–e izdanie – 528 s.
5. Karasik V.I. Jetnokul’turnye tipy institucional’nogo diskursa / Karasik V.I. – M.: INION RAN, 2000. – S.37–64.
6. Kastel’s M. Informacionnaja jepoha: jekonomika, obshhestvo i kul’tura / Kastel’s M. – M.: GU VShhJe, 2000. – 608 s.
7. Kuznecov V.N. Sociologija kompromissa / Kuznecov V.N. – M.: Kniga i biznes, 2007. – 608 s.
8. Moiseev N.N. Sud’ba civilizacii. Put’ razuma / Moiseev N.N. – M.: Jazyki russkoj kul’tury, 2000. – 224 s.
9. Novejšij filosofskij slovar’ / [cost. A.A. Gricanov]. – Minsk: Izd. V.M. Skakun, 1998. – 896 s.
10. Rotenberg V.S. Mezhpolutsharnaja asimmetrija mozga i problema integracii kul’tur / Rotenberg V.S. // Voprosy filosofii. – 1984. – №4. – S.78–86.
11. Teorija obshhestva. Sbornik; [per. s nem., angl., vstup. stat’ja, sost. i obshhaja red. A.F. Filippova]. – M.: “KANON–press–C”, “Kuchkovo pole”, 1999. – 416 s.
12. Frolov S.F. Sociologija: sotrudnichestvo i konflikty / Frolov S.F. – M., 1997. – 240 s.
13. Hantington S. Stolknovenie civilizacij / Hantington S. – M.: ООО “Izdatel’stvo AST”, 2003. – 603 s.
14. Bradbury J. The Policy Implications of Different Concepts of Risk. Science, Technology & Human Values / Bradbury J. – 1984. – Vol.14.
15. Giddens A. The Consequences of Modernity / Giddens A. – Cambridge: Polity Press, 1990. – 364 p.
16. ESRC. Global Environmental Change Programme. – L.: ESRC, 1990. – 285 p.
17. Keohane R.O. After Hegemony: Collaboration and Discord in the World Political Economy Princeton / Keohane R.O. – Cambridge, 1984. – 131 p.
18. Kikuchi M. Creativity and Way of Thinking: Japanese Style / Kikuchi M. // Physics Today. – 1981. – P.42–51.

Vasylijeva L. A., Ph.D., assistant professor of Political Science and History, National Aerospace University “HAI” (Ukraine, Kharkov), adululu@gmail.com

Global problems as a cross-cultural dialogue of a modern informational space

This article is an attempt to interpret today’s global problems of the informational society in the determinants of cross-cultural communication as a constructive intercultural dialogue. Special attention is paid to “branding” as one of most productive cross-cultural technologies.

Keywords: cross-culture, interculture, dialogue, communication, Informational Society, globalization, compromise, branding, ecology, technology.

Васильєва Л. А., кандидат філософських наук, доцент кафедри “Політологія і історія”, Національний аерокосмічний університет “ХАІ” (Україна, Харків), adululu@gmail.com

Глобализационные проблемы как кросс-культурная диалогика современного информационного пространства

Предпринята попытка осмысления современных глобальных проблем информационного общества в детерминантах кросс-культурной коммуникации как конструктивного межкультурного диалога. Особое внимание уделяется “брендингованию” как одной из продуктивных кросс-культурных технологий.

Ключевые слова: кросс-культура, диалог, коммуникация, информационное общество, глобализация, компромисс, брендинг, экология, технология.

* * *